

Epx-studentens studie- og erhvervsforberedende kompetenceprofil samt epx'ens prøveformer og didaktik

9. maj 2025

1. Indledning

Regeringen, SF og DF har d. 18. februar 2025 indgået 'Aftale om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse' med markante ændringer af ungdomsuddannelserne, herunder etableringen af en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse, epx.

Danske Erhvervsskoler og Gymnasier, Danske SOSU-skoler, Danske Erhvervsakademier og Danske Professionshøjskoler – uddannelsesaftagere af de kommende epx-studenter - er på den baggrund gået sammen om at udforme et forslag til en kompetenceprofil for epx-studenten samt principper for prøveformer og didaktik på den kommende epx-uddannelse.

Forslaget bygger på vores viden som uddannelsesaftagerorganisationer om, hvilke kompetencer den kommende epx-student skal have for at have de bedste forudsætninger for at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse, sosu-uddannelse, erhvervsakademiuddannelse eller professionsbacheloruddannelse.

Dette notat præsenterer derfor Danske Erhvervsskoler og- Gymnasier, Danske SOSU-skoler, Danske Erhvervsakademier og Danske Professionshøjskoler anbefalinger til en kompetenceprofil for epx-studenten samt principper for prøveformer og didaktik på den kommende epx-uddannelse.

1.1 Læsevejledning

I afsnit 2 præsentes først uddannelsesaftagerorganisationernes refleksioner over, hvad der bør være epx'ens særkende som ungdomsuddannelse.

I afsnit 3 beskrives de studie- og erhvervskompetencer, uddannelsesaftagerorganisationerne ser som essentielle, hvis epx-studenten skal være bedst muligt klædt på til at gennemføre henholdsvis en erhvervsuddannelse, sosu-uddannelse, erhvervsakademiuddannelse eller professionsbacheloruddannelse.

I afsnit 4 præsenteres perspektiver på dannelse på epx-uddannelsen.

Hernæst beskrives i afsnit 5 uddannelsesaftagerorganisationernes forslag til principper for prøveformer og didaktik.

Afslutningsvist præsenteres der i afsnit 6 uddannelsesaftagerorganisationernes anbefalinger til væsentlige forudsætninger for, at de anbefalede kompetencer kan udvikles, og principperne for prøveformer og didaktik kan realiseres i praksis.

2. Epx'ens særkende – en ny ungdomsuddannelse

Epx skal forberede elever til at gennemføre en erhvervsuddannelse, en sosu-uddannelse, erhvervsakademiuddannelse eller professionsbacheloruddannelse. Epx skal på hhv. to til tre år sikre, at studenten opnår et tilstrækkeligt højt fagligt niveau til at lykkes på de respektive uddannelser.

Epx skal være et attraktivt alternativ til de øvrige gymnasiale uddannelser. Derfor lægges der endvidere op til en undervisningsform, hvor *"det didaktiske og pædagogiske fokus skal have en helhedsorienteret tilgang til læring, hvor teoretisk viden og praktiske færdigheder anvendes sammen"*.¹

For at realisere denne ambition anbefaler vi som uddannelsesaftagerorganisationer, at epx adskiller sig markant fra de øvrige gymnasiale uddannelser ved 1) Et stærkt afsæt i det praksisnære og autentiske udfordringer med en tydelig omverdenskobling og 2) En eksperimenterende læringstilgang.

Epx vil være kendetegnet af en høj grad af differentiering, der sikrer faglig progression og stabile sociale fællesskaber for den enkelte elev.

2.1 Undervisning med afsæt i autentiske udfordringer med en stærk omverdenskobling

Eleverne skal derfor på epx arbejde med konkrete, virkelighedsnære udfordringer, hvor de teoretiske fag fungerer som redskaber til at forstå, analysere og løse autentiske problemer koblet til omverdenen – fx en konkret virksomhed eller en aktuel samfundsudfordring. I stedet for at betragte praksis som en anvendelse af teori, vendes rækkefølgen om: Det er mødet med reelle problemstillinger, der skaber behovet for boglige kompetencer.

På epx er det derfor de virkelige autentiske udfordringer fra verden udenfor skolen, der driver behovet for boglige færdigheder – ikke omvendt. Epx-eleven udvikler sine matematiske kompetencer, fordi de er nødvendige for at lave præcise beregninger, fx i forbindelse med et byggeri eller medicinudlevering. De sproglige færdigheder styrkes, fordi de spiller en central rolle i kommunikationen med virksomheder, borgere og samarbejdspartnere, osv.

Epx-studenten skal have en stærk grundfaglighed i dansk, engelsk og matematik. Ikke som isolerede discipliner, men som redskaber til at forstå, analysere og løse virkelige og autentiske problemstillinger i en omverdenskontekst. Tværfaglighed skal derfor også være et bærende princip i epx'en, hvor fagene ikke står alene, men integreres i anvendelsesorienterede sammenhænge.

2.2 En eksperimenterende læringstilgang

På epx hersker nulfejlskulturen ikke. Epx skal ikke blot have en stærkere praksisforankring, men også være et sted, hvor elever lærer gennem eksperimenter og tør tage chancer. Eleverne skal opmuntres til at fokusere på udvikling, og det at blive bedre, fremfor at være optaget af at svare rigtigt, undgå fejl eller bekymre sig om, hvordan det påvirker deres karakterer.

Der skal på epx herske en undersøgende, afprøvende og udforskende læringskultur, hvor fejl ikke betragtes som nederlag, men som en naturlig del af læreprocessen – for det er også gennem fejlene, at vi lærer. At have evnen til at navigere i fejltagelser og et stærkt vidensudgangspunkt giver epx-studenten mod, selvtillid, modenhed og robusthed til at begå sig på sin videre uddannelse og ikke mindst til at omfavne og forme sin omverden gennem handling.

¹ Fra aftale om en ny erhvervs- og professionsrettet gymnasieuddannelse.

Det gælder evnen og viljen til at handle kompetent og ansvarligt i forhold til de udfordringer, man står overfor – både som individ og som en del af fællesskabet - eller at kunne tage del i debatter, engagere sig i samfundet og forsøge at skabe forandring, hvis noget er problematisk. Denne tilgang skal gennemsyre både undervisningen og prøveformerne.

3. Kompetencer

Epx skal forberede eleverne til at påbegynde og gennemføre en erhvervsuddannelse, sosu-uddannelse, erhvervsakademiuddannelse eller professionsbacheloruddannelse. Dette kræver, at de tilegner sig de nødvendige handle- og praksiskompetencer, fagfaglige kompetencer samt personlige kompetencer.

Som uddannelsesaftagerorganisationer har vi stor viden om, hvilke kompetencer en epx-student skal besidde for at lykkes på disse uddannelser. Nedenfor præsenteres vores anbefalinger til den kommende epx-students kompetenceprofil. I afsnit 3.1 præsenteres grundtræk ved epx-studenten samt en introduktion til den samlede kompetenceprofil og i afsnit 3.2 udfoldes tre centrale kompetenceområder, som vurderes at være afgørende for, at en epx-student er godt forberedt til at påbegynde hhv. en erhvervsuddannelse, en sosu-uddannelse, erhvervsakademiuddannelse og en professionsbacheloruddannelse.

3.1 Epx-studentens grundtræk

Epx-uddannelsen skal uddanne en ny type student, der har tilegnet sig stærke faglige kompetencer med en praksis- og anvendelsesorienteret tilgang til læring. Epx-studenten er ikke alene en elev, der har tilegnet sig viden – men en, der kan omsætte sin viden til handling og handling til viden, arbejde tværfagligt, samarbejde med andre og navigere i en verden præget af forandring og kompleksitet.

Det centrale kendetegn ved en epx-student er evnen til at lære gennem handling og refleksion. Uddannelsen tager udgangspunkt i virkelige og autentiske problemstillinger, hvor fagene ikke står alene, men fungerer som værktøjer til at forstå, analysere og løse autentiske udfordringer med et stærkt omverdensperspektiv.

Epx er et skridt på vejen mod videre uddannelse, og et vigtigt formål er at give eleven en dybere forståelse af egne interesser, styrker og udviklingsmuligheder. Ved at eksperimentere og afprøve forskellige arbejdsformer bliver eleven bedre i stand til at træffe kvalificerede valg for fremtiden. Uddannelsen skaber således de nødvendige forudsætninger for at kunne træffe informerede beslutninger om videre uddannelse og karriere.

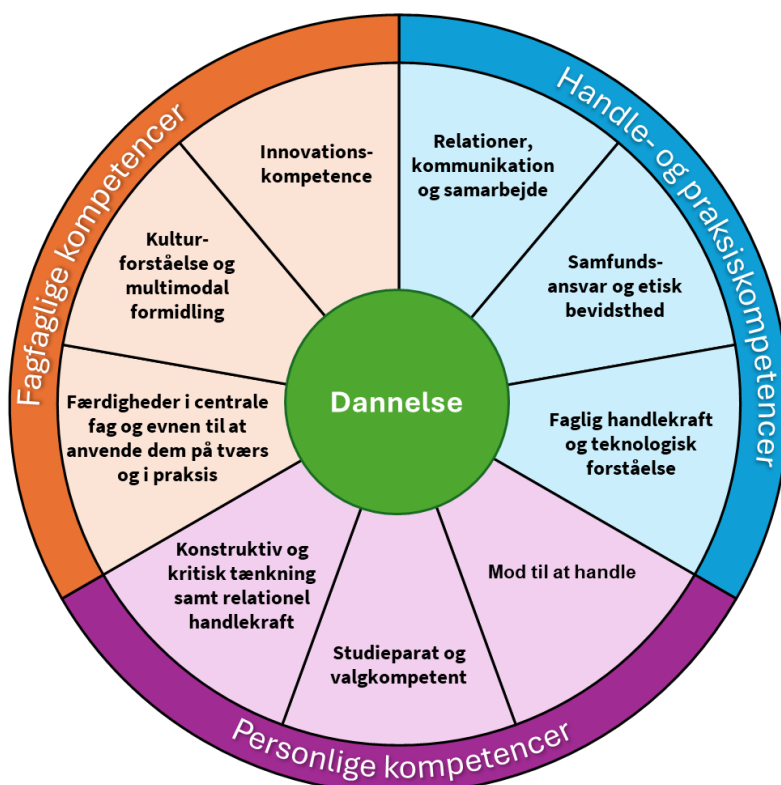
For at lykkes med dette opbygger epx-studenten kompetencer inden for tre overordnede områder i løbet af sin uddannelse: handle- og praksiskompetencer, fagfaglige kompetencer og personlige kompetencer. De tre kompetenceområder er tæt forbundne, de rummer særskilt og tværgående viden og udgør til sammen fundamentet for en student, der er rustet til både videre uddannelse, til arbejdsmarkedet og til at bidrage til samfundet generelt.

De tre kompetenceområder kort fortalt:

- **Handle- og praksiskompetencer** styrker epx-studentens handlekraft ved at udvikle evnen til at tage initiativ, omsætte viden til handling og handling til viden, og til at navigere i både samfundsmæssige og professionelle kontekster, hvor der interageres med borgere og kunder. Samtidig lærer studenten at anvende sin faglighed aktivt i og for verden. Handle- og praksiskompetencer indebærer også, at epx-studenten opbygger en evne til at tilgå problemløsning med en eksperimenterende tilgang.
- **Fagfaglige kompetencer** sikrer, at epx-studenten har en solid grundfaglighed og kan anvende sin viden i praksis, samt formår at trække relevant viden ud af det praktiske.

- **Personlige kompetencer** styrker epX-studentens evne til at arbejde selvstændigt, tage initiativ og lære af sine erfaringer. Fejl betragtes ikke som nederlag, men som en naturlig del af læringsprocessen. EpX-studenten lærer at prøve ting af, reflektere og udvikle sig gennem erfaringer.

Figur 1: Kompetenceprofilen for en epX-student

Denne helhedsorienterede kompetenceprofil sikrer, at epX-studenten ikke blot er fagligt kvalificeret, men også har den handlekraft, refleksionsevne og selvstændighed, der kræves for at tage aktiv del i videre uddannelse, arbejdsliv og samfund.

Over de to til tre år på epX opbygger eleven en systematisk progression, hvor handle- og praksis-, fagfaglige- og personlige kompetencer gradvist forfines og udvides. For elever, der følger den toårige uddannelse, sikres et solidt fundament, der giver adgang til erhvervsuddannelse, sosu-uddannelse eller en erhvervsakademiuddannelse. For dem, der vælger den etårige overbygning, forfines kompetencerne yderligere med henblik på at opfylde de studiekompetencekrav, der stilles på professionsbacheloruddannelserne, som forudsætter en treårig epX.

3.2 Tre kompetenceområder

Nedenfor præsenteres centrale kompetencer under hvert af de tre kompetenceområder for epx-studenten: handle- og praksiskompetencer, fagfaglige kompetencer samt personlige kompetencer.

Handle- og praksiskompetencer

Handle- og praksiskompetencer styrker epx-studentens handlekraft ved at udvikle evnen til at tage initiativ, omsætte viden til handling og handling til viden samt til at navigere i både samfundsmæssige og professionelle kontekster, hvor der interageres med borgere og kunder. Samtidig lærer studenten at anvende sin faglighed aktivt i og for omverdenen. Handle- og praksiskompetencer indebærer også, at epx-studenten opbygger en evne til at tilgå problemløsning med en eksperimenterende tilgang.

Handle- og praksiskompetencer omfatter:

- **Faglig handlekraft og teknologisk forståelse** – Epx-studenten kan bringe sin faglighed aktivt i spil i og for omverdenen og anvende teknologiske redskaber i relevante og samfundsnyttige sammenhænge med fokus på at skabe værdi og konkrete resultater.
- **Samfundsansvar og etisk bevidsthed** – Epx-studenten har indsigt i samfundets strukturer, bæredygtighed, demokratiske processer og arbejdsmarkedet, og kan agere med et veludviklet etisk kompas. Epx-studenten forstår konsekvenserne af vedkommendes handlinger og bidrager ansvarligt til fællesskaber – både professionelt og frivilligt.
- **Relationer, kommunikation og samarbejde** – Epx-studenten mestrer en professionel relation til fx borgeren eller kunden, herunder også en tydelig og kontekstnær kommunikation til disse målgrupper.

Fagfaglige kompetencer

Fagfaglige kompetencer sikrer, at epx-studenten har en solid grundfaglighed og kan anvende sin viden i praksis, samt formår at trække relevant viden ud af det praktiske.

Fagfaglige kompetencer omfatter:

- **Færdigheder i centrale fag og evnen til at anvende dem på tværs og i praksis** – Epx-studenten har en solid faglighed i centrale fag (bl.a. dansk, matematik og engelsk) og kan anvende dem tværfagligt som redskaber til at håndtere og løse praksisnære udfordringer. Studenten kan tage afsæt i konkrete problemstillinger og bruger faglig viden til at forstå, analysere og skabe løsninger.
- **Kulturforståelse og multimodal formidling** – Epx-studenten kan udtrykke sig på forskellige måder (skriftligt, billedmæssigt, byggemæssigt), forholde sig reflekteret til æstetiske aspekter og aktivt anvende forskellige udtryksformer tilpasset den konkrete kontekst og med blik for relevans, æstetik og samfundsmæssig betydning.
- **Innovationskompetencer** – Epx-studenten besidder evnen til at udvikle og finde nye løsninger på udfordringer. Studenten kan identificere udfordringer og muligheder, omsætte idéer til handling.

Personlige kompetencer

Personlige kompetencer styrker studentens evne til at arbejde selvstændigt, tage initiativ og lære af sine erfaringer. Fejl betragtes ikke som nederlag, men som en naturlig del af læringsprocessen. Epx-studenten lærer at prøve ting af, reflektere og udvikle sig gennem erfaringer.

Personlige kompetencer omfatter:

- **Mod til at handle** – Epx-studenten tør eksperimentere og afprøve forskellige løsninger og betragter fejl som en del af læringsprocessen.
- **Studieparat og valgkompetent** – Epx-studenten er nysgerrig og reflektiv i sin tilgang til læring. Studenten tør eksperimentere, og stille spørgsmål som led i at forstå og skabe ny viden. Studenten kan arbejde selvstændigt, tage initiativ og fastholde indsatsen over tid og har opbygget en arbejdsdisciplin. Epx-studenten navigerer kvalificeret i valg om uddannelse og karriere på baggrund af indsigt i egne interesser og muligheder, og endelig har studenten selvindsigt, personlig myndighed, modenhed og forståelse for livsmestring i praksis.
- **Konstruktiv og kritisk tænkning samt relationel handlekraft** – Epx-studenten er løsningsorienteret, kan tænke konstruktivt og kritisk, reflektere og innovere i mødet med komplekse problemstillinger. De indgår aktivt og fordomsfrit i dialog og samspil med andre, og bidrager til konstruktive løsninger, der forener teoretisk forståelse med praktisk anvendelse.

4. Dannelse på epx - et nyt perspektiv på dannelse

Kompetenceprofilen for den kommende epx-student tegner konturerne af en fornyet og mere helhedsorienteret forståelse af dannelse. Det rummer en tydelig bevægelse hen imod en dannelse, hvor personligt ansvar, samfundsengagement og praktisk handlingskraft spiller en mere ligeværdig rolle. Denne dannelse kan med fordel forstås i samspillet mellem tre klassiske begreber: almindannelse, samfunds dannelse og selvdannelse¹.

Selvdannelse handler om, at individet udvikler dyder som dømmekraft, ansvarlighed og forpligtethed i mødet med autentisk praksis. Det er denne personlige udvikling, som epx skal understøtte gennem refleksion, nysgerrighed og læring i betydningsfulde sammenhænge².

Samfunds dannelse handler om, at individet formes som deltager i et større fællesskab – ikke blot som kritisk tilskuer, men som aktiv medborger. Epx-studenten skal kunne handle i forhold til reelle problemstillinger, forstå demokratiske spilleregler og navigere i komplekse, sociale og teknologiske sammenhænge³.

Mellem de to dimensioner opstår *almendannelsen* – forstået som det fælles sprog og den fælles forståelse, der forbinder individets udvikling med det samfund, det indgår i. Almindannelse i denne forstand består ikke alene i at kunne læse klassisk litteratur eller forstå historiske begivenheder, men også i at kunne anvende sin viden, handle kvalificeret og begå sig med dømmekraft i virkelighedsnære og samfundsrelevante situationer⁴.

Dannelse gennem handling og praksis

Epx'ens stærke afsæt i det handlingsorienterede, praksisnære og autentiske demonstrerer, at vejen til myndighed og dannelse ikke kun er brolagt med bøger, men også med værktøj, materialer og konkrete

1 Ove Korsgaard, Kampen om folket: Et dannelsesperspektiv på dansk historie gennem 500 år, Gyldendal, 2004.

2 Gert Biesta, Good Education in an Age of Measurement: Ethics, Politics, Democracy, Routledge, 2010.

3 Ove Korsgaard, Poetisk demokrati: Om personlig dannelse og samfunds dannelse, Gyldendal, 2001.

4 Wolfgang Klafki, Dannelse og undervisning: Nye studier til en kritisk teori for undervisning og dannelse, Klim, 1998.

processer. Når man skaber og reparerer noget, omsætter idéer til virkelighed, så opstår en særlig form for dømmekraft og virkelyst.

Hvor den klassiske dannelse har fokuseret på kundskaber og karakteregenskaber, sætter praksisfagligheden handlingen i centrum. Det handler ikke blot om at forstå og analysere verden, men om at kunne handle i den, kvalificeret, målrettet og i kontekst med andre.

En bredere og mere helhedsorienteret forståelse af dannelse, hvor både bog og værksted, både refleksion og handling, både individ og fællesskab er i centrum er ikke blot et tidssvarende ideal – det er et nødvendigt skridt, hvis vi vil danne hele mennesker til en verden, hvor det at kunne handle bliver lige så vigtigt som at kunne forstå.

5. Didaktik og afprøvning på epX

Måden, eleverne afprøves og bedømmes på, former i høj grad, hvordan undervisningen tilrettelægges, hvordan eleverne arbejder, og hvad der opleves som væsentligt at lære. Hvis epX skal lykkes med sin praksisnære, eksperimenterende og handlingsorienterede tilgang, kræver det derfor, at både didaktikken og prøveformerne nytænkes i tæt sammenhæng.

Undervisningen skal skabe mulighed for læring gennem handling, eksperimenter og refleksion – og prøverne skal måle præcis de kompetencer, som undervisningen udvikler. Afprøvningen må ikke være en adskilt disciplin, men skal være en naturlig forlængelse af undervisningens mål og metode.

Det er derfor afgørende, at undervisningen og afprøvningen spejler hinanden: Den praksisnære, helhedsorienterede tilgang i undervisningen skal gå igen i afprøvningsformerne, så det, der bedømmes, modsvarer de kompetencer, vi ønsker, at epX-studenten udvikler.

I dette afsnit præsenteres derfor først et forslag til fire didaktiske principper, der skal danne grundlag for undervisningen på epX. I forlængelse heraf præsenteres herefter et forslag til fire principper for afprøvning på epX, der kan tilrettelægges i tråd med disse didaktiske principper.

5.1 Didaktiske principper

Nedenfor skitseres fire didaktiske principper, som kan understøtte en helhedsorienteret tilgang til læring på epX, hvor eleverne ikke blot tilegner sig viden, men også udvikler evnen til at anvende, eksperimentere med og reflektere over deres praksis i mødet med komplekse, virkelighedsnære udfordringer i en omverdenskontekst.

a) Problem-, innovations- og kontekstorientering

Læreplaner og forløb designes omkring konkrete cases, projekter eller produkter, som eleverne selv udvikler. Kernestoffet forankres i virkelighedsnære kontekster – fx virksomhedsopgaver eller samfundsmæssige udfordringer.

b) Helhedsorienteret praksisdidaktik

Læring tager altid afsæt i autentiske problemstillinger, hvor teoretisk viden og praktiske færdigheder anvendes sammen. Fagene integreres (i videst muligt omfang) i tværfaglige forløb, så eleverne oplever, at de forskellige discipliner er redskaber til at forstå og løse reelle opgaver – ikke isolerede skolefag.

c) Eksperimenterende og nysgerrig kultur

Undervisningen tilrettelægges som et eksperimentarium, hvor forsøg, iterationer og fejl og løbende feedback betragtes som centrale læringsressourcer. Eleverne opmuntres til at eksperimentere, dokumentere deres proces og bruge refleksion over fejltagelser og den feedback, de modtager til at styrke både faglighed og selvtillid.

d) Handlekompetence og læringsglæde

En central didaktisk forudsætning er at vække og fastholde elevernes glæde ved at lære gennem meningsfulde handlinger. Ved at sætte handling i centrum – at løse rigtige opgaver for rigtige modtagere – styrkes elevernes motivation, deres evne til at tage ansvar og deres lyst til at engagere sig i både videre uddannelse og samfundsliv.

5.2 Principper for afprøvning

Afprøvningen på epX skal afspejle og understøtte den didaktik, der ligger til grund for undervisningen. Dette er afgørende, da afprøvningen i høj grad former undervisningens indhold og struktur. Prøverne skal måle de kompetencer, som eleverne udvikler gennem den praksisorienterede og eksperimenterende tilgang, der kendetegner didaktikken.

Didaktikken på epX fordrer derfor en tilsvarende ny tilgang til afprøvning. Afprøvningen må i stedet tilrettelægges, så den åbner for vurdering af elevernes evne til at omsætte viden til handling og handling til viden, kommunikere budskaber til forskellige modtagere (borgere, kunder mm.) og reflektere over egne processer og valg. Derfor præsenteres nedenfor fem overordnede principper for afprøvning på epX, der tilsammen kan bidrage til at sikre, at alle dimensioner af kompetenceprofilen – handle- og praksiskompetencer, fagfaglige kompetencer samt personlige kompetencer – kan måles på en valid og autentisk måde:

a) Prøver som projekter og cases

Prøverne skal tage udgangspunkt i konkrete produkter, projekter eller cases, som eleverne selv har udviklet i undervisningsforløbene – ikke i traditionelle akademiske opgaver. Bedømmelsen skal først og fremmest omfatte det færdige produkt, men også den proces, der førte frem til resultatet, herunder elevens analyser af problemstillingen, begrundelser for valg og refleksioner over læring gennem eksperimenter og fejl.

b) Prøver med virkelighedsnære genrer og målgruppeorienteret formidling

Prøverne skal altid anvende genrer, som eleven kan møde i virkeligheden. I danskfaget kan en skriftlig opgave fx bestå i at udarbejde en kundemail, en brugervejledning eller en underretning frem for en traditionel akademisk opgave. Prøvestoffet og opgaverne skal placeres i realistiske arbejdsmæssige eller samfundsmæssige kontekster, som fx kundeopgaver, kampagner eller designforløb. Eleven skal have en valgfrihed i formidlingsform – fx præsentation, podcast eller film – og demonstrerer gennem valget evnen til at tilpasse sit budskab til en konkret målgruppe, fx borgere, samarbejdspartnere eller kolleger.

c) Prøver med en handlings- og løsningsorienteret tilgang

Prøverne skal give eleverne mulighed for at demonstrere deres evne til at omsætte teori til praksis og praksis til teori, træffe valg undervejs og arbejde løsningsorienteret med konkrete udfordringer. Eleverne skal kunne reflektere over deres arbejdsproces før, under og efter opgaveløsningen: Hvad var problemstillingen? Hvordan blev den grebet an? Hvad blev der lært? Gennem denne refleksion viser eleven sin evne til at begrunde valg, analysere processen og argumentere for løsninger.

d) Handlekompetence som centralt bedømmelseskriterie

Bedømmelsen af de studerende skal i høj grad vægte elevens handlekompetence – evnen til at omsætte viden til handling og handling til viden i en autentisk kontekst. Der skal lægges vægt på, at eleven kan identificere problemstillinger, iværksætte løsninger, justere indsatsen på baggrund af refleksion og samarbejde effektivt med andre. Handlekompetencen vurderes først og fremmest på det færdige resultat, men også med blik for processen dvs., hvordan eleven tager ansvar, træffer beslutninger og navigerer i en kompleks proces.

Desuden kan det overvejes at indføre relevante certificeringsmuligheder undervejs i uddannelsen – fx inden for førstehjælp, hygiejne, brand eller it – som dokumentation på konkrete, praksisnære kompetencer.

6. Forudsætninger

For at ovenstående forslag til epX-studentens kompetenceprofil samt principper for didaktik og afprøvning skal kunne realiseres, er det nødvendigt, at en række centrale forudsætninger er på plads. Nedenfor præsenteres uddannelsesaftagerorganisationernes anbefalinger til tre afgørende forudsætninger, der skal være opfyldt for at lykkes med opgaven:

a) Samme faglige niveauer – gentænkning af hvordan de opnås

Det er afgørende, at epX-eleverne ved afslutningen af uddannelsen opnår de samme faglige niveauer, som i dag giver adgang til erhvervsuddannelser, SOSU-uddannelser, erhvervsakademiuddannelser og professionsbacheloruddannelser.

Samtidig anbefales det, at læreplanerne til hhv. A-, B- og C-niveau gentænkes, så det i langt højere grad fokuserer på praksisnære og anvendelsesorienterede kompetencer frem for teoretisk viden isoleret fra kontekst.

b) Behov for nye vurderingskriterier

Der er behov for at udvikle en særskilt taksonomi og progression for epX, som fokuserer på aktiv mestring og beskriver kompetenceniveauerne gennem handling og praksis. Denne taksonomi skal sikre, at eleverne i løbet af to til tre år bevæger sig fra at anvende grundlæggende metoder til selvstændigt at designe komplekse, tværfaglige løsninger. Som en naturlig forlængelse af dette bør bedømmelsen baseres på mestringsniveauet frem for den nuværende model, hvor vurderingen starter fra den højeste karakter og trækker ned for fejl. Vurderingen skal i stedet synliggøre, hvilket færdighedsniveau eleven aktuelt behersker, samtidig med at den tydeliggør det næste udviklingstrin i dennes læring.

c) Underviserkompetencer

EpX'ens praksisforankrede og eksperimenterende didaktik stiller fundamentalt nye krav til underviserrollen. Det anbefales derfor at sikre, at de undervisere, der skal undervise på epX, både har:

- Praktiske kompetencer og tværfaglig didaktisk ekspertise, så de kan integrere teori og praksis i autentiske, projektbaserede forløb.
- Stærke faciliteringsfærdigheder og ungdomspædagogisk indsigt, så de kan skabe motiverende læringsmiljøer.
- Evnen til at samarbejde på tværs af fagligheder og professionsområder.

Dette forudsætter målrettet kompetenceudvikling af undervisere forud for 2030 samt mulighed for praksisnær opkvalificering gennem konkrete erfaringer ude i virkeligheden

7. Om notatet

Danske Erhvervsskoler og Gymnasier, Danske SOSU-skoler, Danske Erhvervsakademier og Danske Professionshøjskoler er afsendere af ovenstående notat, der er blevet til på baggrund af en arbejdsgruppe bestående af:

Allan Kruse	Direktør, Svendborg Erhvervsskole & Gymnasier
Anne Kirketerp	Uddannelseschef, Erhvervsakademi Aarhus
Camilla Hutters	Centerleder for Nationalt Center for Erhvervspædagogik, Københavns Professionshøjskole
Elsebeth Jensen	Uddannelsesdekan læreruddannelsen, VIA University College
Gunna Funder	Direktør, SOSU Fyn
Helle Melgaard	Uddannelseschef, IBA Kolding
Kristian Skovby Vind	Uddannelseschef, SOSU Midt- og Vestjylland
Thomas Ter-Borch	Vicedirektør, EUC Sjælland